

ELEKTRON DIDAKTIK TA'MINOT ORQALI O'QUVCHILARDA IJODKORLIK VA MUSTAQIL FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH

Berdieva Zulfiya Isayevna

*Nukus shahri 22 – umum ta'lim maktabining matematika fani
o'qituvchisi.*

Nukus shahri, O'zbekiston

E-mail: berdieva.zulfiya864@gmail.com

Kirish: Zamonaviy ta'lim jarayonida elektron didaktik ta'minotning roli tobora ortib bormoqda. Bu vositalar nafaqat bilim olish jarayonini osonlashtiradi, balki o'quvchilarda ijodkorlik va mustaqil fikrlash kabi muhim ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada elektron didaktik ta'minotning ijodkorlik va mustaqil fikrlashni rivojlantirishdagi imkoniyatlari, usullari va samaradorligi tahlil qilinadi.

Elektron didaktik ta'minotning mohiyati Elektron didaktik ta'minot (EDT) - bu raqamli texnologiyalar asosida ishlab chiqilgan o'quv materiallari va vositalar majmuasi bo'lib, quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

1. **Moslashuvchanlik va shaxsiylashtirish:** Har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ravishda o'quv materiallarini taqdim etish.
2. **Interaktivlik:** O'quvchilar bilan muloqotni ta'minlab, ularni o'quv jarayonida faol ishtirok etishga rag'batlantirish.
3. **Kengaytirilgan ko'rgazmalilik:** Multimedia elementlaridan foydalanish orqali bilimlarni yanada jonli va qiziqarli shaklda yetkazish.

Ijodkorlikni rivojlantirishdagi EDT imkoniyatlari Ijodkorlikni rivojlantirish o'quvchilarning o'z fikrlarini yangi va original shaklda ifodalash qobiliyatlarini talab qiladi. EDT ushbu jarayonda quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

1. **O'quv loyihalarini tashkil etish:** Elektron platformalar orqali o'quvchilarga mustaqil loyiha yaratish imkoniyatini berish, masalan, videolar, infografikalar yoki veb-sahifalar yaratish.
2. **Simulyatsiyalar va virtual muhitlar:** Real hayotiy vaziyatlarning virtual modellarini taqdim etish orqali o'quvchilarni ijodiy yechimlar ishlab chiqishga undash.
3. **Ijodiy o'yinlar va topshiriqlar:** Ta'limiy o'yinlar orqali yangi yondashuvlarni topish va amalda sinab ko'rish imkonini berish.

Mustaqil fikrlashni rivojlantirishdagi EDT usullari Mustaqil fikrlash o'quvchilarning axborotni mustaqil tahlil qilish, xulosa chiqarish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishni nazarda tutadi. EDT bu borada quyidagi usullarni taklif etadi:

1. **Problemaga yo'naltirilgan ta'lim:** Elektron vositalar orqali muammolarni hal qilishga qaratilgan topshiriqlar taqdim etish.
2. **Axborot resurslariga kirish imkoniyati:** Internetga ulangan elektron platformalar orqali o'quvchilarni keng qamrovli ilmiy, statistik va amaliy materiallarga yo'naltirish.
3. **Avtomatlashtirilgan baholash tizimlari:** Testlar va interaktiv savollar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini tekshirish va mustaqil xatolarni aniqlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

EDTning ijodkorlik va mustaqil fikrlashga ta'siri Elektron didaktik ta'minotdan foydalanish o'quvchilarda quyidagi natijalarga olib keladi:

1. **Ijodiy o'zini ifoda etish imkoniyatlari kengayadi:** O'quvchilar o'zlarining individual fikrlari va yondashuvlarini elektron vositalar orqali ifodalaydilar.
2. **Kritik fikrlashni rivojlantirish:** Elektron platformalar tahliliy va tanqidiy fikrlashni talab qiluvchi vazifalarni taqdim etadi.
3. **Mustaqil bilim olish qobiliyati shakllanadi:** O'quvchilar mustaqil o'rganish orqali o'z bilimlarini chuqurlashtiradilar.

Amaliy Misollar

1. **Loyiha asosidagi ta'lim (Project-Based Learning):** Elektron platformalar orqali o'quvchilar o'z tadqiqotlarini olib boradilar va natijalarini taqdim etadilar.
2. **Elektron jurnallar va bloglar yaratish:** O'quvchilar ijodiy va analitik fikrlarini matn, rasm yoki video formatida ifodalaydilar.
3. **Virtual laboratoriyalar:** Fan va texnika bo'yicha eksperimentlar o'tkazish uchun raqamli vositalardan foydalanish.

Xulosa Elektron didaktik ta'minot o'quvchilarda ijodkorlik va mustaqil fikrlashni rivojlantirish uchun kuchli vosita hisoblanadi. U ta'lim jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Ta'lim muassasalari va o'qituvchilar EDTdan foydalanishni o'z pedagogik strategiyalariga qo'shish orqali o'quvchilarning intellektual va ijodiy salohiyatini oshirishi mumkin. Shu bilan birga, elektron ta'lim vositalarining rivojlanishi ta'lim sohasida yangi imkoniyatlarni kashf qilish uchun zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Erpayizovich, Nurmakhanov Kayrat. "IMPORTANT FACTORS FOR USING THE GEOGEBRA PROGRAM IN TEACHING ANALYTICAL GEOMETRY." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.11 (2022): 691-693.
2. Nurmakhanov K. E. Improving the Methodology of Using the Geogebra Program in E-Learning Environment //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – C. 14571-14577.
3. Nurmakhanov K. THROUGH GEOGEBRA DIGITAL LEARNING SYSTEMS SOLVING PROBLEMS OF ANALYTICAL GEOMETRY //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2020. – T. 8. – №. 4.

4. Erpayizovich, N. K. (2024). Methodology Of Teaching Future Teachers To Create Electronic Educational Resources In The Conditions Of Digitization. *Onomázein*, (62 (2023): December), 2575-2581.

5. Barakbaevich, P. B., & Erpayizovich, N. K. (2023). TEACHING MATHEMATICS USING THE GEOGEBRA SOFTWARE TOOL IN AN E-LEARNING ENVIRONMENT. QUALITY OF TEACHER EDUCATION UNDER MODERN CHALLENGES, 1(1), 360-365.

6. Prenov, B. B., & Nurmakhanov, K. E. (2022). Active methods of teaching analytical geometry in higher education institutions. *NeuroQuantology*, 20(18), 108.

7 Muslimov N.A. Kasb ta'limi o'qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari. Ped. fan. dokt. diss. –T., 2007. -349 b.

8 Olimov Q.T. va boshqalar. Kasb ta'limi metodikasi. Darslik. “Fan texnologiyalari nashriyoti”. –T.: 2016. 328 b.